

Ključna pitanja

Opazanja EK	HR komentari
Opazanja u pogledu strateškog fokusa Strateškog plana za ZPP	
<p>1</p> <p>Komisija pozdravlja činjenicu da je Hrvatska podnijela svoj Strateški plan ZPP-a (dalje u tekstu – Plan/SP ZPP), i uzela u obzir njezine preporuke od 18. prosinca 2020. (SWD/2020/384) te razmjenu u okviru strukturiranog dijaloga koji je prethodio njegovu podnošenju. Komisija prima na znanje javne konzultacije provedene prilikom pripreme Plana i poziva Hrvatsku na jačanje načela partnerstva tijekom faze provedbe.</p>	<p>Zahvaljujemo na brzom pregledu Strateškog plana ZPP-a (SP ZPP) i popisu opažanja, od kojih su neka vrlo konstruktivna. Uočili smo da su neki dijelovi SP ZPP-a prošli manje zapaženo ili nezapaženo, što je rezultiralo opažanjima o dijelovima koji su već sadržani u SP ZPP-u.</p> <p>S obzirom na to da je Nacrt SP ZPP-a o kojem je EK dostavila svoja očitovanja pripremljen prije primitka ex ante evaluacije SP ZPP-a i prije okolnosti proizašlih iz rata Rusije protiv Ukrajine, dio odredbi SP ZPP-a revidirat će se u skladu sa zaprimljenim prijedlozima, u mjeri u kojoj to najbolje pridonosi ciljevima ZPP-a i stanju u Republici Hrvatskoj.</p> <p>O najvažnijim pitanjima raspravljat će se s relevantnim dionicima kroz postupak konzultacija radi jačanja partnerstava, kao i kroz strukturirani dijalog s Europskom komisijom.</p>
<p>2</p> <p>Komisija pozdravlja određene strateške odluke, npr. povećanje proračuna za intervencije u području znanja i inovacija u usporedbi s prethodnim programskim razdobljem ili za dobrobit životinja, pri čemu se uzimaju u obzir novi trendovi i zahtjevi potrošača povezani sa zaštitom stoke. To su pozitivni koraci naprijed prema poljoprivrednom modelu koji se više temelji na znanju i prilagodbi novim društvenim zahtjevima.</p>	<p>Cijenimo činjenicu da je EK prepoznala naše napore u postizanju zajedničkog europskog cilja kao što je jačanje znanja, inovacije, poljoprivreda temeljena na znanju i dobrobiti životinja.</p>
<p>3</p> <p>Međutim, Komisija smatra da Plan zahtijeva snažniji strateški fokus kojim bi se omogućilo djelotvornije i učinkovitije korištenje resursa: ponajprije, Planu nedostaje jasnoća i usklađenost strateških elemenata na kojima se temelji odabir i kreiranje predloženih intervencija; Komisija istodobno smatra da su potrebni snažniji napor u pogledu pravednije raspodjele i učinkovitijeg usmjerenja izravnih plaćanja te da Plan nema dovoljno ambicija za ciljeve povezane s okolišem i klimom; Hrvatskom je planu potrebna i veća ambicija u pogledu digitalizacije te uvođenja brzog širokopojasnog pristupa internetu u ruralnim područjima.</p>	<p>Plan će se izmijeniti uzimajući u obzir neka od opažanja.</p> <p>Intervencijska logika preispitat će se i prema potrebi ažurirati kako bi se bolje odrazili strateški odabiri hrvatskog Strateškog plana, kao što su strategija preraspodjele, ambicija vezana uz Zeleni plan i digitalizacija, a više informacija bit će navedeno tamo gdje je to potrebno.</p> <p>Prepoznajući da je pitanje širokopojasnog pristupa vrlo važno za vitalna ruralna područja, ali i za razvoj moderne, precizne poljoprivrede, ovo je pitanje zahtijevalo koordiniranu aktivnost svih struktura i raznih fondova, zbog potrebe za velikim ulaganjima. Ukupna izdvajanja potrebna za</p>

Opažanja EK		HR komentari
		nekomercijalna ulaganja (bijela i siva područja) procjenjuju se na oko 750 milijuna eura, a oko 560 milijuna eura planira se financirati iz Europskog fonda za regionalni razvoj, Instrumenta za povezivanje Europe i Mehanizma za oporavak i otpornost. Pojediniosti će biti uključene u revidirani SP ZPP.
4	Komisija podsjeća na važnost ciljnih vrijednosti utvrđenih za pokazatelje rezultata kao ključnog alata za procjenu ambicije Plana i praćenje njegova napretka. Komisija traži od Hrvatske da revidira predložene ciljne vrijednosti poboljšanjem njihove točnosti i uzimajući u obzir sve relevantne intervencije te definiranjem odgovarajuće razine ambicije u skladu s utvrđenim potrebama.	U skladu s opažanjem, ciljne vrijednosti pojedinačnih pokazatelja revidirat će se prema potrebi. Provjerit će se vrijednosti i uzet će se u obzir ukupni doprinos programiranih intervencija.
Opažanja o poticanju pametnog, konkurentnog, otpornog i diversificiranog poljoprivrednog sektora kojim se osigurava dugoročna sigurnost opskrbe hranom		
5	Plan samo djelomično doprinosi tom općem cilju i Komisija je izrazila dvojbe vezano uz očekivanu djelotvornost predložene intervencijske strategije u pogledu otpornosti, konkurentnosti i položaja poljoprivrednika u vrijednosnom lancu.	Uzimajući u obzir nove okolnosti koje su nastale nakon podnošenja prvog nacрта SP ZPP-a, izmjene u Planu bit će napravljene gdje to bude prikladno, a više informacija bit će pruženo da potkrijepi doprinos Plana tom općem cilju. Valja napomenuti da, imajući na umu složenost problema, različite ciljeve poljoprivredne politike i ograničena sredstva, doprinos Plana tom općem cilju treba promatrati s obzirom na ravnotežu između sva tri stupa održivosti: gospodarskog, ekološkog i socijalnog.
6	Na temelju informacija iznesenih u Planu i uzimajući u obzir važnost utvrđenih potreba, Komisija smatra da bi se ambicija u pogledu pravednijeg, učinkovitijeg i djelotvornijeg usmjeravanja raspodjele izravnih plaćanja mogla dodatno povećati, posebno u pogledu usmjeravanja poboljšanjem strukture odabrane za preraspodjelu plaćanja. Hrvatsku se stoga poziva preispitati svoju strategiju preraspodjele i dopuniti dosad zaprimljena objašnjenja, ponajprije kvantitativnom analizom kombiniranih učinaka svih predloženih alata za preraspodjelu. To će Komisiji omogućiti da u potpunosti procijeni rješava li se Planom na	Strateški plan predviđa preraspodjelu od 20% omotnice za izravna plaćanja, za prvih 30 hektara, ili dvostruko više od zahtjeva iz Uredbe. Tim se modelom osiguravaju veća plaćanja po hektaru za gospodarstva do 50 hektara (96,7 % svih korisnika). Procijenjeni prosječni iznos dodatnog preraspodijeljenog plaćanja iznosi 110,67 eura po hektaru i plaćao bi se za približno 680 tisuća hektara. O mogućoj daljnjoj preraspodjeli odlučit će se nakon savjetovanja s partnerima u tom sektoru.

	HR komentari
Opažanja EK	
<p>dovoljan način cilj pravednije raspodjele te učinkovitijeg i djelotvornijeg usmjeravanja izravnih plaćanja.</p>	
<p>7</p> <p>Prema Strateškoj izjavi prihodi hrvatskih poljoprivrednika leže znatno ispod prosjeka cjelokupnog gospodarstva. Hrvatsku se poziva na pružanje više informacija o tome kako se nosi s brojnim izazovima na nacionalnoj razini (npr. pristup poljoprivrednika zemljištu i kapitalu, bolji uvjeti za prijenos zemljišta među generacijama) kako bi se osigurala učinkovitost intervencija iz Plana usmjerenih na manju ovisnost o uvozu hrane, veće prihode poljoprivrednika, a posebno mladih poljoprivrednika.</p>	<p>Zakonodavni okvir za zakup poljoprivrednog zemljišta u državnom vlasništvu daje prednost mladim poljoprivrednicima, što je dodatno naglašeno novim izmjenama Zakona. Predložen je niz odredbi kako bi se ubrao zakup zemljišta. Izmijenjeni su i drugi zakonodavni akti kako bi se poljoprivrednicima koji drže stoku na kršu olakšalo zakup šumskog zemljišta pogodnog za ispašu.</p> <p>Na temelju interne analize provedbe financijskih instrumenata (do 30. rujna 2021.) plaćanja za projekte odobrene mladim poljoprivrednicima u prosjeku premašuju 21 % svih plaćanja u okviru provedbe financijskih instrumenata PRR-a.</p>
<p>8</p> <p>Hrvatska ima za cilj jačanje pozicije primarnih proizvođača u vrijednosnom lancu i prelazak na proizvode s većom dodanom vrijednošću. Međutim, nema sektorskih intervencija u drugim sektorima osim obveznih, odnosno voća i povrća (ViP), pčelarstva i vina. Hrvatsku se poziva razmotriti je li takav pristup usklađen s utvrđenim potrebama za povećanjem produktivnosti i učinkovitosti.</p>	<p>Kad je riječ o sektorskim intervencijama, donesena je odluka o njihovoj provedbi u tri sektora. Razlog tome je složena provedba sektorskih intervencija i za proizvođače i za administraciju. Hrvatska iskustva u primjeni mjera za proizvođačke organizacije u sektoru voća i povrća, koje su u biti okvir kako će se provoditi intervencije u drugim sektorima, ukazuju na to da je primjena ovog modela potpore zahtjevna i komplicirana za proizvođačke organizacije ili pridružene proizvođače. Postoji niz zahtjeva (zajednička prodaja, apsorpcija sredstava EU-a u skladu sa zahtjevima, doprinosi članova fondovima uz ispunjavanje određenih obveza itd.), koji su vrlo izazovni i proizvođači ih često odbijaju kada im se isti predstave. Hrvatska se s tim problemom suočila u pripremi ovog modela potpore u sektoru voća i povrća, a i nakon nekoliko godina provedbe problemi su i dalje značajni. Osim toga, drugi važan razlog je niska razina spremnosti proizvođača na organizaciju i zajedničko poslovanje putem zadruga.</p> <p>Stoga smatramo da bi uvođenje ovog modela intervencije u druge sektore trebalo biti postupno. U početku bismo provodili sličan pilot nacionalni program, koji će biti manje zahtjevan i potaknuti stvaranje kritične mase potencijalnih proizvođačkih organizacija ili udruga proizvođača, koje bi se pridružile interventnom modelu.</p>

Opažanja EK		HR komentari
		<p>Smatramo da je, zbog svega navedenog, primjerenije planirati sektorske intervencije u drugim sektorima kada smo uvjereni da zaista postoji interes proizvođača i njihova potreba za tim mjerama.</p> <p>Stoga bi bilo primjerenije uspostaviti sektorske intervencije u drugim sektorima kao pilot-nacionalni model, koji bi se kasnije mogao nadograditi i uključiti u SP ZPP.</p>
9	<p>U svjetlu rata Rusije protiv Ukrajine, Komisija poziva Hrvatsku da razmotri intervencije koje će pomoći u smanjenju ovisnosti o fosilnim gorivima i drugim ulaznim materijalima iz vanjskih izvora kako bi se očuvali proizvodni kapaciteti i održivost poljoprivrednih gospodarstava.</p>	<p>Različite intervencije doprinose smanjenju uporabe ulaznih inputa, kao što su poticanje uporabe stajskog gnoja na oraničnim površinama, minimalni udio leguminoza od 20% unutar poljoprivrednih površina, konzervacijska poljoprivreda ili ekološki uzgoj. Također, 2023. planira se donošenje novog Akcijskog plana za održivu uporabu pesticida s još snažnijim naglaskom na integriranu zaštitu bilja i promicanje nekemijskih mjera u zaštiti bilja. Osim toga, širenje znanja, obrazovnih metoda i novih tehnologija, posebno putem AKIS-a, u poljoprivrednoj proizvodnji dovest će do smanjenja inputa, koristeći ih na optimalnoj razini uz osiguravanje konkurentne proizvodnje.</p> <p>U vezi s ovisnošću o fosilnim gorivima vidjeti i odgovor na opažanje br.20.</p>
<p>Opažanja o potpori i jačanju zaštite okoliša, uključujući biološku raznolikost, i djelovanja u području klime, te za doprinos postizanju ciljeva Unije povezanih s okolišem i klimom, uključujući njezine obveze iz Pariškog sporazuma</p>		
10	<p>Plan samo djelomično doprinosi ovom općem cilju, a Komisija izražava dvojbe u očekivanu učinkovitost predložene intervencijske strategije.</p>	<p>Pružiti će se više informacija kako bi se potkrijepio doprinos SP ZPP tom općem cilju, a prema potrebi će se izvršiti izmjene istog.</p> <p>Valja napomenuti, imajući na umu složenost problema, različite ciljeve poljoprivredne politike i ograničena sredstva, kako doprinos SP ZPP tom općem cilju treba promatrati s obzirom na ravnotežu između sva tri stupa održivosti: gospodarskog, ekološkog i socijalnog.</p>
11	<p>Od Hrvatske se traži da poduzme niz ključnih promjena kako bi ojačala svoj doprinos ciljevima povezanim s okolišem i klimom koristeći kvalitativne i kvantitativne elemente kao što su dodjela financijskih sredstava i pokazatelja. Te su promjene povezane s opažanjima o uvjetovanosti, eko shemama i intervencijama u području ruralnog razvoja, koja će se morati razmotriti kako bi se ostvarile veće ambicije u pogledu ciljeva povezanih s okolišem i klimom u skladu s člankom 105. Uredbe o</p>	<p>Primamo na znanje opažanje i prema potrebi ćemo poboljšati opise. Istražit ćemo mogućnost povećanja doprinosa ciljevima povezanim s okolišem i klimom. U ciljevima SO 4, 5 i 6 dostavili smo poveznicu na nacionalne planove koji proizlaze iz zakonodavstva navedenog u Prilogu XIII, ali nedostaje poveznica na zakonodavstvo EU-a, pa se nije mogao priznati odgovarajući doprinos nacionalnih planova Prilogu XIII Uredbe SP ZPP.</p>

	HR komentari
Opažanja EK	
<p>strateškim planovima. Istodobno, Hrvatsku se poziva da osigura usklađenost s ključnim aktima zakonodavstva EU-a o okolišu i klimi (Direktiva 2000/60/EZ (Okvirna direktiva o vodama (WFD)), Direktiva 2009/147/EZ (Direktiva o pticama), Direktiva 92/43/EEZ (Direktiva o staništima), Direktiva 91/676/EEZ (Direktiva o nitratima), Direktiva (EU) 2016/2284 (Direktiva o NEC-u) i Direktiva 2008/50/EZ (Direktiva o kvaliteti zraka) navedene u Prilogu XIII Uredbe o SP ZPP (EU 2021/2115).</p>	<p>Iste informacije mogle bi se dodati u odjeljak 5. svake od relevantnih intervencija.</p>
<p>12 Planom se uspostavlja poveznica između potrebe za smanjenjem poljoprivrednih emisija i poboljšanjem sekvestracije ugljika na temelju zemljišta i doprinosa klimatskim ciljevima u skladu s postojećim Uredbama o podjeli tereta i LULUCF-u. Međutim, Plan bi trebalo izmijeniti kako bi se osiguralo dostatno obrazloženje u pogledu te ambicije, umjesto da se uglavnom zadrži na minimalnim razinama prethodnog razdoblja.</p>	<p>Cijenimo što je prepoznat doprinos SP ZPP sekvestraciji ugljika. Planirano je nekoliko intervencija s ciljem smanjenja emisija stakleničkih plinova. Vjerujemo da će ulaganja u obnovljive izvore energije, poboljšanje upravljanja stajskim gnojem na poljoprivrednim gospodarstvima i na terenu, konzervacijska poljoprivreda, očuvanje trajnih travnjaka, dobrobit životinja značajno doprinijeti smanjenju emisija stakleničkih plinova i povećanju sekvestracije ugljika.</p>
<p>13 U tom kontekstu Hrvatsku se posebno potiče da uzme u obzir buduće nacionalne ciljeve Uredbe o raspodjeli tereta i Uredbe o LULUCF-u (koje su zakonodavci trenutačno razmatraju) s obzirom na zakonsku obvezu preispitivanja SP ZPP nakon njihove primjene.</p>	<p>U okviru budućih uredbi o LULUCF-u i ESR-u nisu utvrđeni nacionalni ciljevi o kojima se još raspravlja u Vijeću EU-a. Nakon donošenja tih Uredbi Hrvatska će razmotriti kako pojedini sektori, uključujući poljoprivredu, mogu doprinijeti budućim nacionalnim ciljevima.</p>
<p>14 Komisija traži od Hrvatske da pojasni i, ako je potrebno, izmijeni određene dobre poljoprivredne i okolišne uvjete (GAEC) kako bi u potpunosti bili u skladu s regulatornim okvirom. Osim toga, intervencije povezane s okolišem i klimom u okviru prvog i drugog stupa morat će biti bolje povezane s potrebama i ciljevima jer neki pokazatelji povezani s ključnim pitanjima pokazuju nedovoljnu ambiciju, a istodobno neki važni pokazatelji nedostaju.</p>	<p>Kako je propisano Uredbom (EU) 2021/2115, standardi GAEC-a skup su minimalnih zahtjeva za poljoprivrednike i druge korisnike. Standardi GAEC obvezni su za poljoprivrednike i druge korisnike na svim poljoprivrednim površinama, uključujući zemljište koje se više ne koristi u proizvodne svrhe. U procesu izrade GAEC standarda Hrvatska je razmatrala specifičnosti zemlje, uključujući tlo i klimatsko stanje, postojeće poljoprivredne sustave, poljoprivredne prakse, veličinu poljoprivrednog gospodarstva, poljoprivredne strukture i korištenje zemljišta. Pri izradi GAEC standarda Hrvatska je uzela u obzir nacionalni zakonodavni okvir o zaštiti okoliša, klimatskim promjenama i ublažavanju klimatskih promjena, kao i pravni okvir mreže NATURA 2000. Predloženi GAEC standardi u potpunosti su u skladu s regulatornim okvirom.</p>

Opažanja EK	HR komentari
	<p>Svi tehnički detalji o GAEC-ima bit će dodatno propisani nacionalnim pravilnikom.</p> <p>SP ZPP ne vidimo kao dokument za određene tehničke detalje o GAEC-ima.</p>
<p>15</p> <p>Od Hrvatske se traži da objasni kako se SP ZPP–om rješavaju potrebe, doprinosi i koliko je koherentan s Planom upravljanja vodnim područjima, uzimajući u obzir i mjere izvan navodnjavanja, poput zadržavanja prirodnih voda i mjera za smanjenje potrebe usjeva za vodom.</p>	<p>Čini se da povezivanje SP ZPP s Planom upravljanja vodnim područjima nije dovoljno jasno, iako smo u odjeljku 3 SP ZPP-a opisali zaštitu vode koja je uglavnom rezultat obveznih zahtjeva. Tom cilju doprinosi veći broj intervencija, odnosno svaka intervencija s obvezom da se ne koriste sredstva za zaštitu bilja (SZB) ili mineralna gnojiva ili se odnose na obveze povezane s održavanjem trajnih travnjaka. Nadalje, intervencije koje rezultiraju održavanjem ili povećanjem organske tvari u tlu, doprinose kapacitetu zadržavanja vode. To su intervencije ekološki uzgoj, konzervacijska poljoprivreda ili uzgoj minimalno 20 % leguminoza na poljoprivrednim površinama.</p> <p>Detaljnije informacije bit će dodane u SP ZPP.</p>
<p>16</p> <p>Komisija smatra da je malo vjerojatno da će predložene intervencije dovesti do učinkovitog doprinosa postizanju posebnih ciljeva zakonodavstva iz Priloga XIII. Predloženim eko shemama i intervencijama za ruralni razvoj morat će se bolje odgovoriti na neke od hitnih potreba povezanih s bioraznolikošću, širenjem onečišćenja poljoprivrede, hidromorfološkim pritiscima, dezertifikacijom i salinizacijom, gubicima hranjivih tvari, niskim sadržajem humusa i emisijama onečišćujućih tvari u zraku te emisijama iz crijevne fermentacije iz poljoprivrede, kao i potrebom za povećanjem uklanjanja CO₂ i otpornosti poljoprivrede i šumarstva na klimatske promjene. Hrvatsku se poziva da preispita primjerenost planiranih intervencija i dodijeljenog proračuna kako bi se postigli dostatni učinci. To je posebno izraženo za bioraznolikost i prirodu, što je osobito važno s obzirom na značajna prirodna bogatstva Hrvatske. Hrvatsku se potiče da razmotri i pristupe koji se temelje na rezultatima za rješavanje tih izazova.</p>	<p>Hrvatska će razmotriti kako detaljnije posvetiti nekim od navedenih elemenata, ali treba imati na umu da SP ZPP ima ograničene kapacitete za rješavanje svih tih pitanja. Slijedom toga, planirane intervencije i relevantna dodijeljena sredstva revidirat će se na odgovarajući način. Dijelimo brigu za bioraznolikost, ali treba napomenuti da je Hrvatska u boljem položaju od nekih drugih država članica u kojima je poljoprivreda već naštetila prirodi i bioraznolikosti i gdje se u tu svrhu moraju dodijeliti znatna sredstva. Ipak, to ne znači da podcjenjujemo važnost biološke raznolikosti. Posvećeni smo održavanju barem razine očuvanosti koja je do sada postignuta.</p> <p>Sve šumarske mjere/intervencije temeljene su na održivom gospodarenju šumama za koje je dokazano da imaju učinkovit i dugoročan učinak na sekvestraciju i očuvanje ugljika i očuvanje iznimne bioraznolikosti šumskih ekosustava u Republici Hrvatskoj.</p>

Opažanja EK		HR komentari
17	Od Hrvatske se traži da vodi više računa o prioritetnom akcijskom okviru (PAO) i dodatno uskladi predložene intervencije s njim.	Podržavamo očuvanje ekološke mreže Natura 2000 i sudjelovali smo u pripremi PAO-a. Treba napomenuti da zbog financijskih ograničenja neće biti moguće poduprijeti sve predložene mjere iz EPFRR-a. Međutim, uložiti ćemo više napora u jačanje veze između PAO-a i SP ZPP-a i možda uključiti neke dodatne mjere iz PAO-a u SP ZPP-u.
18	Komisija pozdravlja intervenciju usmjerenu na očuvanje šuma u područjima mreže Natura 2000 u kojima je potrebno pažljivo usmjeravanje s obzirom na nisku razinu dodijeljenih sredstava. Nadalje, Hrvatsku se poziva da razmotri klimatske i ekološki prihvatljive šumarske i prakse agrošumarstva, prevenciju i ublažavanje šumskih požara, plaćanja za usluge šumskog ekosustava itd.	Predložene intervencije u sektoru šumarstva temelje se na tradicionalnom i zakonski propisanom održivom gospodarenju šumama. Takvo upravljanje obvezno je za sve šumoposjednike, bez obzira na nositelja prava, i provodi se u skladu s planovima gospodarenja šumama. Hrvatsko šumarstvo značajno doprinosi nacionalnom gospodarstvu i socijalnoj komponenti kao jedan od ključnih poslodavaca u ruralnim područjima, ali i ekološkoj komponenti zaštite šuma i bioraznolikosti (druga država članica EU-a po udjelu zaštićenih područja mreže Natura 2000). Međunarodni FSC certifikat koji je dodijeljen svim šumama u državnom vlasništvu (oko 80% ukupne šumske površine u Republici Hrvatskoj), zakonom propisani paneuropski kriteriji FOREST EUROPE i naknada koju poduzeća plaćaju kao naknadu za općekorisne funkcije šuma (OKFŠ) zajednički jamče stabilno, profesionalno i odgovorno održivo gospodarenje šumama, posebno za zaštićene šume koje nemaju značajnu ekonomsku vrijednost.
19	Hrvatsku se poziva da bolje razradi strateški pristup glede održivog sektora stočarstva objašnjavajući kako se različiti elementi Plana spajaju u koherentnu sliku koja uzima u obzir klimatske i ekološke aspekte, kao i konkurentnost i tržišni potencijal.	Različite intervencije usmjerene na sektor stočarstva uključene su u SP ZPP, kao okvir za očuvanje i razvoj održivog sektora stočarstva. Cjelokupni strateški pristup kojim se uzimaju u obzir klimatska i ekološka pitanja, konkurentnost i tržišni potencijal sektora stočarstva dodatno će se objasniti u SP ZPP.
20	Komisija posebno potiče Hrvatsku da u potpunosti iskoristi mogućnosti intervencija u okviru ZPP-a njihovom primjenom za povećanje održive domaće proizvodnje obnovljive energije, uključujući bioplina, čime se jača ono što je već programirano u njezinu Nacionalnom energetske i	Domaća proizvodnja obnovljive energije uzeta je u obzir kod pripreme intervencija. Dodatne informacije i pojašnjenja biti će dodani u SP ZPP. Predložena intervencija eko shema uporaba stajskog gnoja na oraničnim površinama uključuje optimizaciju primjene organskih gnojiva na temelju

Opažanja EK		HR komentari
	<p>klimatskom planu. Nadalje, Komisija poziva Hrvatsku da ojača intervencije kojima se poboljšava učinkovitost upotrebe hranjivih tvari, olakšavaju kružni pristupi uporabi hranjivih tvari, uključujući gnojiva, kao i dodatno smanjuje potrošnja energije.</p>	<p>stručne podrške savjetnika. Intervencije eko sheme koje uključuju uzgoj mahunarki, kao i pokrovne usjeve koji se dalje koriste za zelenu gnojidbu, značajno doprinose smanjenju potrošnje mineralnih gnojiva čija proizvodnja zahtijeva visoku potrošnju energije.</p>
Opažanja o jačanju socioekonomske strukture ruralnih područja		
21	<p>Komisija izražava dvojbe u potencijal Plana za doprinos općem cilju jačanja socioekonomske strukture ruralnih područja. Komisija istodobno pozdravlja napore koje je Hrvatska uložila u privlačenje i održavanje mladih poljoprivrednika u poljoprivrednim poduzećima, poboljšanje njihovih poslovnih i financijskih vještina te omogućavanje pristupa financiranju putem financijskih instrumenata.</p>	<p>Pružiti će se više informacija kako bi se potkrijepio doprinos SP ZPP-a tom cilju, a prema potrebi će se izvršiti izmjene SP ZPP-a.</p> <p>Pri evaluaciji doprinosa SP-a tom cilju treba imati na umu složenost tog pitanja, različite ciljeve poljoprivredne politike i ograničena sredstva.</p>
22	<p>Potporna ruralnim područjima izvan poljoprivrede i koordinacija instrumenata financiranja sredstvima EU-a ključni su za socijalnu i teritorijalnu koheziju EU-a. To bi se trebalo odraziti u SP ZPP-u. Trebalo bi pružiti više informacija o tome kako će Hrvatska na te potrebe odgovoriti nacionalnim ili drugim izvorima financiranja EU-a i kako se ta sredstva koordiniraju s financiranjem iz SP ZPP.</p>	<p>Komplementarnost s fondovima ESIF-a i EPFRR-om dodatno će se razraditi u SP ZPP, uključujući ulaganja u infrastrukturu i digitalizaciju, socijalne, zdravstvene i obrazovne usluge, kao i suradnju za planiranje lokalnog razvoja u skladu s Ruralnom vizijom EU-a 2040.</p> <p>Što se tiče intervencija SP ZPP-a, provedbom LRDS-a LAG-ova lokalne zajednice imat će priliku financirati projekte prilagođene njihovim potrebama. Novi pristup teritorijalnom razvoju (industrijska tranzicija, otoci, potpomognuta i planinska područja, gradovi) omogućen je kroz Integrirani teritorijalni program unutar kohezijske politike, koji koordinira MRRFEU, a različiti dionici doprinijeli su na državnoj, regionalnoj i lokalnoj razini.</p>
23	<p>Unatoč vrlo značajnim potrebama utvrđenim u pogledu socioekonomskog konteksta hrvatskih ruralnih područja (poboljšana infrastruktura, diversifikacija poljoprivredne proizvodnje, agroturizam, biogospodarstvo, socijalna uključenost, usluge itd.), čini se da se predloženim intervencijama samo djelomično rješavaju. Komisija poziva Hrvatsku da bolje objasni kako se te potrebe rješavaju u okviru SP ZPP-a, uglavnom oslanjajući se na LEADER, ali i na druge instrumente financiranja. Hrvatska bi također trebala razmotriti povećanje sredstava za relevantne intervencije u okviru</p>	<p>Potrebe za fizičkom i socijalnom infrastrukturom u ruralnim područjima zadovoljit će se provedbom SP ZPP-a imajući na umu da su potrebe značajne, ali u određenoj mjeri određene raspoloživim sredstvima.</p> <p>Otvaranje radnih mjesta važna je sastavnica mnogih intervencija, a valorizira se doprinos svih onih koji otvaraju nova radna mjesta.</p>

Opažanja EK		HR komentari
	ZPP-a i istražiti druge (ne-LEADER) intervencije. U tom kontekstu od Hrvatske se traži da poveća ambiciju u pogledu aspekata otvaranja radnih mjesta u različitim intervencijama SP ZPP-a.	
24	Komisija je zabrinuta zbog slabe posvećenosti hrvatskog plana promicanju ravnopravnosti spolova i poboljšanju sudjelovanja žena u poljoprivredi. Komisija potiče Hrvatsku da razmotri rješavanje tog cilja opravdanim i proporcionalnim mjerama.	Ravnopravnost spolova je pitanje u kojem je Hrvatska ostvarila značajna postignuća i odlučni smo nastaviti u istom smjeru. Ovo će pitanje biti uključeno u SWOT analizi za specifični cilj 8. Specifični programi intervencije prijenosa znanja bit će usmjereni na žene. LAG-ovi i Nacionalna mreža SP ZPP-a također će se poticati da svoje aktivnosti usmjere na rad sa ženama u ruralnim područjima.
Opažanja o poticanju i razmjeni znanja, inovacija i digitalizacije u poljoprivredi i ruralnim područjima		
25	Komisija smatra da Plan pruža nedovoljne informacije, počevši od analize prednosti, slabosti, mogućnosti i prijetnji (SWOT), kako bi se omogućila temeljita procjena hrvatske strategije za znanje, inovacije i digitalizaciju. Komisija stoga od Hrvatske traži da razvije jasan i sveobuhvatan strateški pristup sustavima znanja i inovacija u poljoprivredi (AKIS) i digitalizaciji, koji obuhvaća poljoprivredu i proizvodnju hrane, uključujući i teme kao što su energetska učinkovitost, primjena mjera za ublažavanje klimatskih promjena, zaštita šuma itd. u skladu s procjenom potreba.	SP ZPP će se izmijeniti u skladu s ključnim elementima zaprimljenih opažanja. Razvoj AKIS-a uključivat će izgradnju svijesti o važnosti umrežavanja, uključujući jačanje svih sudionika, posebno poljoprivrednika kao inicijatora, ali i su-kreatora novih znanja, te promjenu uloga istraživača i savjetodavnih službi (javnih i privatnih), kao i nacionalne mreže ZPP-a. U tijeku je digitalizacija poljoprivrede, kako digitalizacija postojećih podataka, tako i stvaranje IT alata za prikupljanje novih podataka i informacija potrebnih za buduće analize, istraživanja i savjete, što će olakšati i buduću suradnju. Poseban naglasak pridaje se osiguravanju jednostavnog pristupa hrvatskim poljoprivrednicima već postojećim znanjima, informacijama i iskustvima poljoprivrednika u EU, kao i poticanju svih oblika buduće suradnje.
Ostala pitanja		
26	Od Hrvatske se traži da revidira odjeljke koji se odnose na "Utvrđivanje potreba" i "Intervencijsku logiku" u okviru posebnih ciljeva kako bi se potrebe definirale na jasniji i dosljedniji način te kako bi se bolje prikazali međusobni odnosi i veze između različitih elemenata. Posebno bi trebalo poboljšati kvalitetu intervencijske strategije za specifične ciljeve 4.-6. i 9. U tu svrhu bi trebalo razmotriti strukturiranje točaka s obzirom na utvrđene potrebe, a zatim odrediti kojim bi se intervencijama trebalo odgovarati na	Razmotrit ćemo moguća poboljšanja navedenih dijelova. Vidjeti i odgovor na opažanje br. 3.

Opažanja EK		HR komentari
	koje potrebe. Radi bolje čitljivosti poželjnija je i upotreba oznaka koji se pripisuju pojedinim potrebama i intervencijama.	
27	Trebalo bi osigurati jednako postupanje prema javnim i privatnim subjektima u pogledu pristupa intervencijama Plana u skladu s primjedbama iz "Detaljnih opažanja" iz pisma opažanja.	<p>Ovo opažanje razmatramo u svjetlu jednakog pristupa potpori javnih i privatnih savjetodavnih službi. U ovom programskom razdoblju stječe se iskustvo u uključivanju privatnih savjetodavnih usluga, posebno u specifičnim pitanjima kao što su kružna poljoprivreda, tehnike precizne poljoprivredne i utjecaj na agro-okoliš, digitalna transformacija u poljoprivrednoj proizvodnji, digitalni marketing i inovativni tržišni pristupi te svi aspekti poljoprivredne suradnje.</p> <p>S obzirom na razliku između ciljnih skupina korisnika javnih i privatnih savjetodavnih usluga, kao i područja stručnosti, nastavit će se naporima komplementarnog i sinergijskog djelovanja tih usluga pod jednakim uvjetima.</p>
Informacije o doprinosu ciljevima zelenog plana i usklađenosti s njima		
28	Od Hrvatske se traži da kvantificira nacionalne vrijednosti za odgovarajuće ciljeve zelenog plana EU-a i pruži dostatna objašnjenja o tome kako će Plan doprinijeti postizanju tih ciljeva.	<p>Hrvatska prima na znanje opažanje.</p> <p>Informacije o usklađenosti i doprinosu ciljevima EU-a utvrđenima u Strategiji "Od polja do stola" i Strategiji EU-a za bioraznolikost navedene su u poglavlju 2.3.3. Strateškog plana.</p> <p>Zakonodavstvo EU-a ne sadržava obvezu država članica da u svojim strateškim planovima utvrde nacionalne ciljeve za odgovarajuće ciljeve zelenog plana EU-a. Hrvatska će razmotriti to pitanje uzimajući u obzir smjernice iz Nacionalne strategije poljoprivrede.</p>
29	Komisija pozdravlja činjenicu da je cilj Plana povećati poljoprivrednu površinu u okviru ekološke poljoprivrede u Hrvatskoj. Međutim, Hrvatsku se poziva da istraži prostor za daljnje povećanje razine ambicije i reviziju nacionalnog cilja od 12% površine u okviru ekološkog uzgoja do 2030. naviše kako bi se značajnije doprinijelo zajedničkom cilju od 25%. U tom kontekstu trebalo bi poticati i ponudu i potražnju za ekološkim proizvodima, uložiti veće napore u jačanje cijelog vrijednosnog lanca, poticanje potražnje i osiguravanje povjerenja potrošača u ekološke proizvode.	<p>Hrvatska će moguće daljnje povećanje površine pod ekološkom proizvodnjom razmotriti u kontekstu doprinosa gospodarskim, ekološkim i socijalnim ciljevima: Ipak, potrebno je takvo povećanje planirati objektivno, posebno u financijskom smislu, a kako bi se održala ravnoteža između ciljeva Zajedničke poljoprivredne politike. Nacionalni akcijski plan za razvoj ekološke poljoprivrede sadrži različite mjere vezane uz ponudu i potražnju ekoloških proizvoda, kao i jačanje cjelokupnog lanca opskrbe ekološkim proizvodima, koji će se financirati iz različitih nacionalnih izvora. Dodatna pojašnjenja bit će unesena u SP ZPP.</p>

	Opažanja EK	HR komentari
30	<p>Komisija pozdravlja informacije koje je dostavila Hrvatska o doprinosu ciljevima smanjenja upotrebe antibiotika i zemljišta s obilježjima krajobraza visoke raznolikosti. Što se tiče smanjenja antibiotika, poziva Hrvatsku da ustraje u svojim naporima. Osim toga, Hrvatsku se poziva da značajno poveća udio obilježja krajobraza kako bi dosegla 10%. Iako Plan uključuje neke mjere za promicanje obilježja krajobraza, potrebna je detaljna analiza očekivanih rezultata.</p>	<p>Cijenimo komentar o hrvatskom doprinosu smanjenju upotrebe antibiotika. Hrvatska u tom smislu provodi niz mjera u skladu s Nacionalnim programom kontrole otpornosti bakterija na antibiotike. Novi Nacionalni program za razdoblje od 2022. do 2026. godine priprema Ministarstvo zdravstva, a u pripremi aktivno sudjeluje i Ministarstvo poljoprivrede.</p> <p>Hrvatska kontinuirano unapređuje sustav usmjeren na daljnje smanjenje primjene antibiotika, uključujući osposobljavanje zaposlenika savjetodavne službe i veterinaru, nadogradnju informatičkog sustava VETIS kako bi uključila podatke o primjeni veterinarskih lijekova na razini poljoprivrednog gospodarstva i donošenje (do početka 2023.) novog Zakona o veterinarsko-medicinskim proizvodima, osiguranje provedbe ažuriranih pravila o odobrenju i primjeni veterinarskih lijekova u skladu s Uredbom (EU) 2019/6.</p> <p>Hrvatska prima na znanje komentar vezan za obilježja krajobraza. Trenutno oko 8% poljoprivrednog područja registriranog u ARKOD-u uključuje obilježja krajobraza, a postotak na zemljištu koje nije registrirano u ARKOD vjerojatno je još veći. U SP ZPP-u su predviđene određene obveze (GAEC 8) i intervencije (eko sheme Intenzivirano održavanje ekološki značajnih površina, neproduktivna ulaganja u poljoprivredu) kojima se promiču obilježja krajobraza. Učinci tih intervencija mogu se procijeniti tek nakon određenog razdoblja provedbe.</p>
31	<p>Na temelju analize potreba uključenih u SP ZPP Komisija traži od Hrvatske da znatno pojača razinu ambicije u pogledu gubitka hranjivih tvari i održive uporabe pesticida te da postavi ambiciozne ciljeve.</p>	<p>Hrvatska prima na znanje opažanje i ukazuje na objašnjenja iz poglavlja 2.3.3. SSP ZPP.</p> <p>Želimo naglasiti da se za svaki pregled ciljeva mora uzeti u obzir trenutno stanje upotrebe pesticida i gnojiva u Hrvatskoj, a posebno u pogledu potražnje za sigurnom hranom i njenom dostatnom opskrnom za građane EU.</p> <p>Poljoprivrednici u Hrvatskoj već su dužni voditi evidenciju o korištenju SZB i gnojiva, ali će korištenje FaST-a, prvo od strane savjetnika, a potom i poljoprivrednika, pružiti osnovu za bolje praćenje. To će nam omogućiti</p>

	Opažanja EK	HR komentari
		postavljanje mjerljivih ciljeva, ali i optimizaciju usmjerenu na smanjenje korištenja inputa.
32	<p>Hrvatska je utvrdila investicijski jaz od 778 milijuna EUR kako bi se postigla potpuna brza širokopojasna pokrivenost ruralnih područja. Međutim, u Planu o intervencijskoj strategiji Nacionalnog plana razvoja širokopojasnog pristupa Internetu nedostaju različiti detalji, kao što su kalendar ključnih etapa, ciljeva i komplementarnosti s drugim instrumentima financiranja (npr. Mehanizam za oporavak i otpornost – dalje u tekstu – MOO). Hrvatska je stoga pozvana da ojača Plan, u skladu s opažanjima iz "Detaljnih opažanja" ovog pisma.</p>	<p>Više informacija bit će dostupno u poglavlju 2.3.3 Strateškog plana o "Nacionalnom planu razvoja širokopojasnog pristupa u Republici Hrvatskoj u razdoblju od 2021. do 2027. godine" i aktivnostima financiranim iz MOO-u.</p> <p>Iako se SP ZPP smatra ključnim dokumentom za ruralni razvoj, treba naglasiti da prema gore navedenim nacionalnim planskim dokumentima nije predviđeno da će Strateški plan izravno doprinijeti ulaganjima u širokopojasnu mrežu.</p> <p>Vidjeti i objašnjenje predviđeno za promatranje br. 3.</p>